

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๙/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๘/๒๕๖๓

วันที่ ๒ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๕ คน เข้าชื่อร้องต่อผู้ร้องขอให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) โดยกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้ใช้บ้านพักในกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นบ้านพักของทางราชการทหาร เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก เป็นที่พักอาศัยของผู้ถูกร้องและครอบครัวจนถึงปัจจุบัน โดยไม่มีสิทธิพักอาศัยในบ้านพักหลังดังกล่าว และไม่เสียค่าเช่า ค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปาให้กับทางราชการทหาร ซึ่งถือเป็นการรับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

อันเป็นการกระทำที่ถือเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) และถือเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๗ ประกอบข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) อีกด้วย

ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบการชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ จนครบกำหนดเกษียณอายุราชการในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ ก่อนเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ผู้ถูกร้องได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติซึ่งใช้อำนาจนายกรัฐมนตรีอยู่ระยะหนึ่งก่อนการจัดตั้งรัฐบาล และเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ แม้หลังเกษียณอายุราชการแล้วก็ยังดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจนถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกสมัยหนึ่งภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอีกตำแหน่งหนึ่งจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้ถูกร้องรับราชการในกองทัพบก และดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสำคัญ ประกอบกับสถานการณ์ของประเทศตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมาเกิดความไม่สงบเรียบร้อย มีการชุมนุมสาธารณะประท้วงรัฐบาล มีการปิดล้อมสถานที่ต่าง ๆ มีการใช้อาวุธสงครามปะทะและต่อสู้กับกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารจนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตทั้งสองฝ่าย มีการประกาศใช้กฎหมายรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและกฎอัยการศึก และตั้งศูนย์เฉพาะกิจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยขึ้น ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในขณะนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใช้บ้านพักรับรองกองทัพบกภายในกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร เป็นที่พักและเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสั่งและปฏิบัติราชการ รวมทั้งการใช้เฮลิคอปเตอร์และเครื่องมือสื่อสารทางทหาร ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายทหารและติดตามเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในรัศมีใกล้เคียงกับกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ อีกทั้งได้ใช้ที่พักของผู้ถูกร้องเป็นที่หารือหรือประชุมในทางราชการเป็นครั้งคราว ผู้บัญชาการทหารบกคนต่อ ๆ มา พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องเคยดำรงตำแหน่งสำคัญและมีคุณสมบัติตามแบบธรรมเนียมที่กองทัพบกเคยปฏิบัติต่อดี ผู้บังคับบัญชา และเป็นไปตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก

พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ ข้อ ๕ ข้อ ๘ และข้อ ๑๑ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ สถานะของความเป็น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในสมัยรัฐบาลต่อมาและความจำเป็นอื่น ๆ จึงให้ผู้ถูกร้อง มีสิทธิพักอาศัยในบ้านพักรับรองดังกล่าวต่อไปเช่นเดียวกับผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกคนอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นตามควรแก่สภาพและสถานการณ์โดยไม่เลือกปฏิบัติ เพียงแต่บุคคลอื่น ๆ เมื่อพ้นจาก ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกแล้วไม่มีตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องกับราชการทหารและการรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประเทศ ประกอบกับการย้ายออกไปพักอาศัยที่บ้านพักของตนเองมีความเป็น ส่วนตัว สะดวกในการสัญจรและการสมาคม การไปมาหาสู่กับญาติมิตร เนื่องจากอยู่นอกเขตทหาร ไม่มีกฎเกณฑ์ในการผ่านเข้าออก บางคนจึงได้ย้ายออกจากบ้านพักรับรองกองทัพกไปอยู่ภายนอก การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในราชการทหารเป็นไปตามระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในอาคาร บ้านพัก ของข้าราชการและลูกจ้างประจำในสังกัดกองทัพก พ.ศ. ๒๕๕๓ ส่วนการพักอาศัยในบ้านพักรับรองเป็นไปตามระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรอง กองทัพก พ.ศ. ๒๕๔๘ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้จัดบ้านพิษณุโลกเป็นบ้านพักรับรองไว้ให้ นายกรัฐมนตรีทุกคน แต่เนื่องจากบ้านพิษณุโลกได้ทรุดโทรมลงตามกาลเวลาและได้รับผลกระทบจาก การชุมนุมสาธารณะ ซึ่งฝ่ายรักษาความปลอดภัยของกองทัพก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีตรวจสอบแล้วเกรงว่าอาจไม่สะดวกต่อการสัญจรและไม่ปลอดภัยต่อสถานการณ์ในขณะนั้น กองทัพกจึงเสนอว่าควรใช้บ้านพักรับรองกองทัพกในกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ เป็นบ้านพัก รับรองของผู้ถูกร้องต่อไป การเข้าอยู่อาศัยและใช้บ้านพักรับรองในกรมทหารราบที่ ๑ รักษาพระองค์ เป็นไป โดยการอนุญาตและเป็นไปตามระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพก พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๔ ที่กำหนดว่า “บ้านพักรับรองกองทัพก หมายความว่าบ้านพักของทางราชการ กองทัพก ที่กำหนดให้เป็นที่พักของผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพก หรืออดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของ กองทัพก ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับกองทัพกและประเทศชาติ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบดูแลของ กรมสวัสดิการทหารบก” ข้อ ๕ กำหนดว่า “ผู้มีสิทธิเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพกต้องมีคุณสมบัติ ตามข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้ ๕.๑ เป็นข้าราชการประจำการสังกัดกองทัพกที่มีชั้นยศพลเอก ๕.๒ เป็นอดีต ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพกซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับกองทัพกและประเทศชาติและเคยดำรง ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกมาแล้ว” ส่วนการพิจารณาให้สิทธิหรืออนุญาตตามข้อ ๔ และข้อ ๕ เป็นอำนาจของกองทัพกโดยผู้บัญชาการทหารบกพิจารณาเป็นราย ๆ ไป และข้อ ๑๐ (ที่ถูกคือข้อ ๑๑) ให้กองทัพกพิจารณาความเหมาะสมในการสนับสนุนค่ากระแสไฟและน้ำประปา ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพักอาศัยตามความจำเป็นและเหมาะสมในการใช้งาน ผู้ถูกร้องมิได้กระทำการที่ถือเป็น

การขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) เพราะการที่ผู้ถูกร้องรับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ เป็นไปตามที่กองทัพพบได้ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ที่มีสถานภาพและคุณสมบัติเดียวกันในธุรกิจการงานปกติ ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการจัดข้าราชการเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและผู้ร้องได้อ้างถึงนั้น เป็นเรื่องการจัดระเบียบที่พักของทางราชการแก่ผู้มีสถานภาพเป็นข้าราชการตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่เกี่ยวกับการที่กองทัพพบจะกำหนดระเบียบให้สิทธิแก่ผู้มีได้เป็นข้าราชการ อันเป็นระเบียบต่างหากสำหรับกองทัพบอ อีกทั้งระเบียบอื่น ๆ ที่ผู้ร้องอ้างอิงก็มีได้เกี่ยวกับกรณีบ้านพักรับรองกองทัพบอซึ่งมีระเบียบกองทัพบอกว่าไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) และคุ้มครองให้สิทธิไปถึงครอบครัวและบริวารของผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสาม ด้วย ผู้ถูกร้องจึงมิได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๗ ประกอบข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ นอกจากนี้ พลเอก อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผู้บัญชาการทหารบก (ก่อนเกษียณอายุราชการ) ชี้แจงว่า กองทัพบอได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลอดีตผู้บังคับบัญชาที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น องคมนตรี คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา จึงได้จัดให้มีบ้านพักรับรองในพื้นที่ของกองทัพบอ เพื่อรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในยามปกติ และในสถานการณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ที่ต้องการความรวดเร็วในการแก้ปัญหา และเพื่อให้สามารถดำรงสถานะทางสังคมได้อย่างสมเกียรติ และมีศักดิ์ศรี จึงออกระเบียบกองทัพบอ ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบอ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งผู้มีสิทธิเข้าพักอาศัยจะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบอหรืออดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบอ ซึ่งยังคงทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและกองทัพบอ และเคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกมาแล้ว โดยร้องขอต่อกองทัพบอให้สนับสนุนบ้านพัก การรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การจัดบ้านพักรับรองให้กับบุคคลสำคัญของประเทศดังกล่าว เป็นไปตามหลักการการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ เพื่อให้ความคุ้มครองป้องกันแก่บุคคลสำคัญให้พ้นจากอันตรายที่อาจเกิดจากความไม่ตั้งใจ อุบัติเหตุ หรือจากการจงใจของผู้ประสงค์ร้าย ทั้งนี้ การปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยดังกล่าวครอบคลุมถึงบุคคลสำคัญ สถานที่ และครอบครัว หรือบุคคลใด ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย (บ้านพักรับรองเป็นคนละเรื่องกับบ้านพักอาศัย) ผู้ถูกร้องเป็นบุคคลสำคัญระดับประเทศ และเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบอ ซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติและกองทัพบอ หากพักอาศัย

อยู่นอกเขตทหาร จะทำให้เกิดความยากลำบากในการรักษาความปลอดภัย ดังนั้น กองทัพบกจึงอนุมัติให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก รวมถึงให้การรักษาความปลอดภัย และการสนับสนุนอื่น ๆ ในฐานะบุคคลสำคัญของประเทศ ทั้งนี้ ปัจจุบันบ้านพักรับรองกองทัพบกที่ผู้ถูกร้องพักอาศัยอยู่ ไม่ได้อยู่ในเขตกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ แต่เป็นพื้นที่ในความครอบครองดูแล และใช้ประโยชน์ในราชการของกองทัพบก อีกทั้ง พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้ ผู้บัญชาการทหารบก (คนปัจจุบัน) ชี้แจงว่า บ้านที่ผู้ถูกร้องพักอาศัยอยู่คือบ้านหมายเลข ๒๕๓/๕๔ ซึ่งผู้บัญชาการทหารบก (ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก (๒) รับคำสั่งผู้บัญชาการทหารบก) ได้อนุมัติเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๕ ท้ายหนังสือกรมส่งกำลังบำรุงทหารบก ด่วนมาก ที่ต่อ กท ๐๔๐๔/๑๕๖๐ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๗.๒ และระเบียบกองทัพบกฉบับนี้ ข้อ ๑๑ ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า ให้กองทัพบกพิจารณาความเหมาะสมในการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพักอาศัยตามความจำเป็นและเหมาะสมในการใช้งาน

เมื่อพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบ รวมทั้งคำชี้แจงและเอกสารประกอบของผู้บัญชาการทหารบกแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้อง ในขณะที่ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและนายกรัฐมนตรีนี ได้รับอนุมัติจากกองทัพบกให้เข้าพักอาศัยที่บ้านพักรับรองกองทัพบก อาคารหมายเลข ๒๕๓/๕๔ รวมถึงให้การรักษาความปลอดภัย และการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพักอาศัยตามความจำเป็นและเหมาะสมในการใช้งาน ในฐานะที่เป็นบุคคลสำคัญของประเทศ เคยเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพบก ซึ่งทำคุณประโยชน์ให้กับกองทัพบกและประเทศชาติ และเคยดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกมาแล้ว ตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๕ ข้อ ๗ และข้อ ๑๑ และยังคงพักอาศัยในบ้านพักรับรองดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน ประเด็นแรกที่จะต้องพิจารณาคือ กรณีกองทัพบกให้ผู้ถูกร้องพร้อมทั้งครอบครัวและบริวารของผู้ถูกร้องเข้าพักอาศัยที่บ้านพักรับรองกองทัพบก รวมถึงให้การรักษาความปลอดภัย และการสนับสนุนงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้าและน้ำประปา ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการพักอาศัยตามความจำเป็นและเหมาะสมในการใช้งานนั้น เป็นพฤติกรรมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) อันจะทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ (๔) หรือไม่ เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับแก่ตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงาน
ธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้
มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุ
ให้ชัดแจ้งด้วยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง” และวรรคสอง
บัญญัติว่า “ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นของสภาผู้แทนราษฎร
วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้วให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี
ที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐาน
ทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ซึ่งตาม “มาตรฐานทางจริยธรรม
ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและ
หัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑” หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรม
อันเป็นอนุตมการณ์ ข้อ ๑๐ กำหนดว่า “ต้องไม่รับของขวัญของกำนัล ทริพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
เว้นแต่เป็นการรับจากการให้โดยธรรมจรรยา และการรับที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ
ให้รับได้” เมื่อผู้ถูกร้องพักอาศัยในบ้านพักรับรองดังกล่าวตั้งแต่ก่อนเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อเป็นนายกรัฐมนตรี
จึงพักอาศัยต่อมาโดยมิได้ใช้บ้านพิษณุโลกซึ่งเป็นบ้านพักรับรองของนายกรัฐมนตรี ด้วยมีคุณสมบัติ
ตามระเบียบกองทัพบกข้างต้น ซึ่งแม้ผู้ถูกร้องจะมีได้เป็นนายกรัฐมนตรี ก็มีคุณสมบัติดังกล่าวอยู่แล้ว
และผู้ถูกร้องก็มีได้ใช้บ้านพักรับรองทั้งสองแห่งพร้อมกัน กรณีของผู้ร้องจึงเป็นการรับประโยชน์อื่นใดที่มี
ระเบียบให้รับได้ หาได้เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ที่มีลักษณะ
ร้ายแรง ตามความในหมวด ๔ การฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ข้อ ๒๗ ที่กำหนดว่า
“การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๑ ให้ถือว่า มีลักษณะร้ายแรง ...”
แต่ประการใดไม่ ผู้ถูกร้องจึงไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕)

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ ผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์
โดยรับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ
ในธุรกิจการงานปกติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓) ซึ่งใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๖ อันจะเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ เห็นว่า เมื่อระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเข้าพักอาศัยในบ้านพัก
รับรองกองทัพบก พ.ศ. ๒๕๔๘ มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ก่อนที่ผู้ถูกร้อง

จะดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกและตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และระเบียบกองทัพบกดังกล่าวใช้บังคับกับบุคคลที่มีคุณสมบัติในการเข้าพักอาศัยในบ้านพักรับรอง กองทัพบกทุกคน มิใช่เฉพาะกับผู้ถูกร้องเท่านั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ กองทัพบกเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการกองทัพบกปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจ การงานปกติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓)

จึงมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มิได้สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๕) และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๑๘๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง (๓)

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ